

1. Próby Michela Montaigne'a. Esej – charakterystyka gatunku

1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Po przeprowadzonej lekcji uczeń:

- zna cechy gatunkowe eseju, charakteryzuje go jako: „krótką rozprawę naukową lub literacką, ujmującą temat w sposób subiektywny, łączącą elementy prozy artystycznej, naukowej i publicystycznej”,
- wie, że Francis Bacon i Michel de Montaigne uznawani są za twórców nowożytnego eseju,
- zna *Próby* Montaigne'a,

ii. b) Umiejętności

Uczeń:

- dostrzega humanizm w twórczości Montaigne'a.
- analizuje esej *O pijaństwie*; wskazuje na elementy humanizmu i racjonalizmu zawarte w utworze,
- pisze esej na dowolny temat, ale ukierunkowany przez podaną myśl.

2. Metoda i forma pracy

W formie swobodnej wymiany zdań uczniowie dzielą się swoją wiedzą na temat eseju. Opowiadają o przeczytanych ostatnio esejach i o ich autorach.

Metoda podająca: nauczyciel omawia cechy charakterystyczne eseju.

Metoda praktyczna: uczniowie analizują esej *O pijaństwie*.

3. Środki dydaktyczne

1. Skopiowany esej Montaigne'a *O pijaństwie*.
2. Słownik terminów literackich.
3. Portret Michela de Montaigne'a.

4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

Nauczyciel czyta dowolny esej (lub jego fragment) i pyta uczniów o cechy charakterystyczne wysłuchanego tekstu. Uczniowie opowiadają o esejach, które ostatnio przeczytali i własnymi słowami próbują scharakteryzować ten gatunek twórczości.

ii. b) Faza realizacyjna

1. Esej – charakterystyka gatunku:

- przytoczenie definicji eseju ze słownika terminów literackich,
- omówienie tematyki, formy i języka eseju,
- wymienienie słynnych autorów esejów (m.in.: John Lock, Kartezjusz, Jonathan Swift, Albert Camus, Thomas Mann, Czesław Miłosz, Zbigniew Herbert).

2. Życie i twórczość Michela de Montaigne'a oraz analiza eseju *O pijaństwie*:

- przedstawienie najważniejszych faktów z życia Montaigne'a,
- głośna lektura i analiza fragmentów eseju *O pijaństwie*,
- „inne błędy mocą rozum; ten go obala i pogrąża w odrętwieniu” – stosunek Montaigne'a do problemu nadużywania alkoholu,
- „Znajduję, iż ten błąd [pijaństwo] mniej od innych kosztuje nasze sumienie, poza tym, że nie wymaga zbyt wielu przygotowań, ani nie jest go trudno zdobyć: też względy nie lada jakie.” – jak przejawia się w treści eseju racjonalizm w ocenach rzeczywistości?
- jakimi przykładami autor podpira swoje wywody, jakie postacie historyczne przywołuje i do jakiej konkluzji zmierza?

iii. c) Faza podsumowująca

„To, czego on szuka, to człowiek, sama treść jego, ukryta pod najrozmaitszymi formami (...)” (Tadeusz Boy Țeleński). Nauczyciel zadaje uczniom pytanie o znaczenie pojęcia: humanizm, a po jego wyjaśnieniu prosi o wskazanie elementów humanizmu w analizowanym esej.

5. Bibliografia

1. Montaigne M. de, *Próby*, przekł. T. Boy Țeleński, Zielona Sowa, Kraków 2004.
2. *Słownik terminów literackich*, pod red. J. Sławińskiego, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2000.

6. Załączniki

i. a) Zadanie domowe

„Człowiek im bardziej się oddala się od zwierzęcia, tym staje się nieszczęśliwszy i gorszy.”

„Chcą się wydobyć z samych siebie i wyzbyć się w sobie człowieka, przemieniają się w bydłęta, zamiast wzbić się w górę, unізają się. Owe humory nadobłoczne przerażają mnie, jako miejsca zbyt wyniosłe i niedostępne.” (Michel de Montaigne)

Napisz esej na dowolny temat. Zawrzyj w nim jeden z powyższych cytatów.

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

brak